

НОВИНИ УТТРО

Звіт Голови правління УТТРО проф. Д.С. Мечева на III Українському з'їзді терапевтичних радіологів та радіаційних онкологів

(м. Маріуполь Донецької обл., 21.06.03 р.)

Від часу проведення у 1999 р. (м. Харків) I Українського з'їзду терапевтичних радіологів та радіаційних онкологів минуло 4,5 року. За цей період нами проведені конференція в м. Алушті (2000 р.), II з'їзд УТТРО (в м. Шацьку, 2001 р.), конференція в м. Чернігові (2002 р.) і зараз ми звітуємо на III з'їзді в м. Маріуполі Донецької області.

Минулого року я, як Голова правління УТТРО, звітував перед вами, наголошуючи на гараздах і негараздах, з усіх напрямків нашої діяльності (УРЖ, 2002, Т. X, вип. 2). Нині я хочу знову підкреслити, що незважаючи на нашу молодість (4,5 року існування) ми можемо констатувати багато плідних позитивних зрушень в організаційному плані, освіті, підготовці науково-педагогічних кадрів та ін. Навіть те, що ми регулярно збираємось окремо від АРУ і організуємо власні конференції та з'їзди, засвідчує нашу єдність і силу.

1. Організаційна робота.

Протягом 2002–2003 рр., після успішно проведеної конференції в Чернігові з великим представництвом фірм (15), участю зарубіжних колег (Канада, Білорусь, Естонія), виданням фахового збірника КМАПО, нами були організовані та проведені:

1.1. Конференція «Сучасні проблеми профілактики, діагностики та лікування променевих ушкоджень у онкологічних хворих» (м. Харків, 3–4 жовтня, інф. в УРЖ, 2002, Т. X, вип. 4).

1.2. Міжнародна науково-практична конференція «Сучасні проблеми ядерної медицини» (м. Київ, 29–31 жовтня) з виданням окремого фахового збірника (14-й випуск АРУ).

1.3. Навчально-методичний семінар за участю фірм «Дженерал Електрик», «Канберра-Паккард» та «Нікомед Амершам» (лекційний курс) — м. Київ, 2–3 лютого 2003 р.

1.4. III з'їзд УТТРО в м. Маріуполі за участю: 148 терапевтів; шановних гостей з Німеччини, Москви, Обнінська, Білорусі, Челябінська; представників 10 фірм; видано повноцінні публікації в УРЖ, 2003, Т. XI, вип. 2.

Крім цих заходів, члени Правління УТТРО продовжують практикувати виїзні робочі засідання із залученням головних лікарів облонкодиспансерів; за звітний період вони відбулися в Луганську (січень 2003 р.) та Рівному (квітень 2003 р.). На цих засіданнях були зроблені показові лекції, проведені консультації та обговорені нагальні питання, що стосуються виконання державної програми «Онкологія».

Що стосується цієї програми, то на 2003 р. з державного бюджету прогнозується виділити кошти для закупівлі нових ⁶⁰Со-апаратів для Полтавського, Волинського, міського Севастопольського онкодиспансерів, а також інститутів медіації та онкології АМНУ (разом 5 од.).

Члени Правління УТТРО професори М.І. Пилипенко і Д.С. Мечев є членами НКРЗУ; на двох засіданнях цього поважного органу при Верховній Раді обговорено питання дозиметричної служби країни та виробництва РФП для діагностики і лікування хворих.

2. Освіта.

У звіті за минулий рік відзначалися позитивні зрушення у цьому напрямку: за 2000–2001 рр. підготовано через інтернатуру і курси спеціалізації 62 (!) молодих спеціалістів з променевої терапії (за 1997–1999 рр. разом — 10). За минулий рік до цих 72 лікарів слід додати ще 15 (5 — інтернатура, 10 — спеціалізація). Як відомо, згідно зі світовими стандартами, щорічна потреба в нових спеціалістах складає 3 % від усієї кількості лікарів, що працюють у конкретній галузі медицини. Якщо в Україні задіяно близько 450 радіотерапевтів, то щорічна потреба становить близько 14. В Україні з 1997 по 2002 р. підготовано 87 лікарів. Таким чином, особливо за рахунок останніх років (починаючи з 2000 р.), Україна вийшла за цим показником на стандартний рівень: за 6 років потреба складає 84 (6 × 14), а фактично підготовано 87. Це дуже позитивний показник. За звітний період опубліковано результати анкетування кафедр (курсів) радіології України з багатьма проблемними питаннями освіти («Променева діагностика, променева терапія», 2002, № 3, додаток 1, стор. 20). З цього питання бажана широка і зацікавлена дискусія про шляхи оптимізації до- та післядипломного навчання в Україні.

Крім цього, до 10 українських радіотерапевтів та фізиків, які навчалися за кордоном на курсах МАГАТЕ-ВООЗ у 2001–2002 рр., слід додати ще 14 спеціалістів, що отримали гранти в першому півріччі 2003 р.

3. Підготовка науково-педагогічних кадрів.

До 4 докторських та 3 кандидатських дисертацій, захищених у 2000–2002 рр., додалися ще 2 (1 докторська та 1 кандидатська, обидві з Харкова), подані на офіційний захист у 2003 р., і 1 кандидатська, захищена в Донецьку.

Це відповідає зусиллям Товариства. Інститутом медичної радіології ім. С.П. Григор'єва АМНУ спільно з головною в Україні кафедрою радіології КМАПО ім. П. Шупика МОЗ України щороку складаються й корегуються плани підготовки кадрів вищої кваліфікації та підвищення професійної освіти радіотерапевтів України. Багато з цих планів і програм, що стосуються дисертаційних та науково-дослідних робіт, принципово розглядаються на Республіканській Проблемній комісії.

4. Видавнича діяльність.

За звітний рік видано:

4.1. Матеріали конференції УТТРО у фаховому збірнику КМАПО ім. П. Шупика.

4.2. Матеріали конференції «Сучасні проблеми профілактики, діагностики та лікування променевих ушкоджень у онкохворих». — УРЖ, 2002, вип. 3, с. 259–308.

4.3. Матеріали робіт III з'їзду УТТРО в м. Маріуполі. — УРЖ, 2002, вип. 2.

4.4. В УРЖ протягом року публікувалося чимало необхідних для радіотерапевтів лекцій, статей, рефератів та іншої інформації.

4.5. Том II двотомного (1300 стор.) підручника «Променева діагностика» (рентген, УЗД, КТ, МРТ, ядерна медицина), який, безперечно, буде корисним і радіотерапевтам.

4.6. Двоє методичних рекомендацій (Харків).

4.7. Стаття в журналі «Охорона здоров'я України» (№1, 2002 р.) (головним редактором якого був на той час міністр МОЗ України В.Ф. Москаленко) «Проблеми удосконалення променевої терапії в галузі охорони здоров'я».

4.8. Відкриття — 1; винаходів — 5 (Дніпропетровськ).

5. Питання стану радіотерапевтичної служби України.

На жаль, особливих зрушень щодо поліпшення матеріально-технічної бази (за винятком деяких незначних закупівель) нашої служби за рік не сталося. Всі очікують «Зосередження зусиль на безумовному виконанні прийнятої Урядом Постанови відносно програми «Онкологія» (В.Ф. Москаленко, грудень 2002 р. — відповідь на запит Голови комітету Верховної Ради України з питань охорони здоров'я, материнства та дитинства проф. М.Є. Поліщука), де протягом 2003–2006 рр. передбачено придбати 40 апаратів для променевої терапії за рахунок державного (по 15 млн грн щорічно) і місцевого (по 15 млн грн щорічно) бюджетів та придбати нові джерела для апаратів променевої терапії за рахунок місцевого бюджету (по 2,250 млн грн щорічно). Це я цитую тому, що всі необхідні довідкові матеріали, а також публікації про стан радіотерапії в Україні Голова зазначеного комітету проф. М.Є. Поліщук отримав від Правління УТТРО. Нині ми маємо додаток до постанови «Розподіл коштів на закупівлю апаратури для променевої терапії на 2003–2006 рр.», а також примірники відповідного листування між Кабінетом Міністрів України, МОЗ України і Головою Комітету. При обговоренні питання стану нашої служби слід зазначити один позитивний факт: все більше й більше фармакологічних фірм розпочинають співробітництво з радіотерапевтами України в хемопроменевій терапії (цитопротекторів, біофосфонатів, модифікаторів та ін.), оскільки ми довели необхідність використання нових медикаментозних засобів.

6. Фінансова діяльність.

Я не буду зупинятися на фінансовій діяльності УТТРО, тому що про це докладно доповість скарбник Товариства докт. мед. наук О.М. Сухіна. Я лише хотів би наголосити на тому, що (як і минулого року) фінансова дисципліна не поліпшилася: багато областей України, як і раніше, не сплачують вчасно кошти або сплачують за меншу кількість радіотерапевтів (приклад я наводив минулого року). Я думаю, що О.М. Сухіна зупиниться й на передплаті нашого флагмана — УРЖ за 2002–2003 рр.

Жодне Товариство України не вимагає таких невеликих внесків — у розмірі 5 грн на рік (у онкологів — 20, ядерних медиків — 20, радіологів-діагностів — 2 % від заробітної платні). Мені здається, що організація з'їздів, конференцій, видавнича та координаційна діяльність і таке інше потребують сьогодні збільшення розміру внесків: моя пропозиція — 10 грн. на рік.

Минулого року я вже доповідав і про недоліки нашої статистики. Згідно з домовленістю з Виконкомом АРУ, УТТРО є самостійним Товариством; воно організує власні з'їзди та конференції і не бере участі в заходах під егідою АРУ (рішення АРУ у жовтні 2002 р.). Отже, в останньому виданні «Показників радіологічної служби», як ви мабуть помітили, вже не подають даних щодо променевої терапії. Тому я пропоную і прошу Інститут медрадіології ім. С.П. Григор'єва АМНУ публікувати раз у 2–3 роки наші показники. Для цього УОЗ облдержадміністрацій України повинні надсилати статистичні дані з променевої терапії до Харкова, і головні радіологи на місцях мають про це подбати. Я пропоную цей пункт, як і питання щодо збільшення розміру членських внесків, включити в проект рішення з'їзду. Майже 450 радіотерапевтів України повинні мати свої «Показники радіотерапевтичної діяльності» і не залежати від АРУ.

Наприкінці цього звіту — короткий аналіз робіт, що надійшли на з'їзд у Маріуполь. Зазначимо, що минулорічна критика дала певні результати, і географія робіт значно розширилася. Оргкомітет отримав 78 праць (в минулому — 59), опубліковано — 77 (в 2002 р. — 48), внесено до програми у вигляді лекцій або доповідей — 62 (торік — 32). Відмовлено — 1.

Географія. Включено до програми 62 роботи з 13 областей України (в 2002 р. — 10): Київ подав 16, Донецьк — 13, Харків — 10, Дніпропетровськ — 4, Івано-Франківськ — 3, Одеса, Чернівці, Львів — по 2, доповідали Полтава, Луцьк, Черкаси, Тернопіль, Луганськ. Із Росії отримано 3, а з республіки Білорусь — 2 роботи. Інші області (особливо це стосується Запоріжжя, Сум, Ужгорода та АР Крим, де є кафедри радіологічного профілю) роботи на з'їзд не надсилали (а Запоріжжя вже протягом 4 років).

На закінчення хотілося б повторити сказане в минулому році: незважаючи на економічні труднощі та негаразди, залишаймося оптимістами, віритимо в краще майбутнє вітчизняної променевої терапії.

Звіт скарбника УТТРО д-ра мед. наук О.М. Сухіної Про фінансову діяльність УТТРО з червня 2002 р. по червень 2003 р.

На 12 червня 2002 р. наявна сума становила 1334,00 грн. Після конференції сплачено 537,00 грн. членських внесків — 17 відділеннями, а 4 сплатили їх під час з'їзду.

Внесків не отримано від Вінницького, Кіровоградського, Одеського, Тернопільського та Севастопольського відділень УТТРО, від Львівського отримано тільки 10 грн. — залишок, несплачений у 2000 р.

Передплатили «Український радіологічний журнал» у 2002 р. 17 відділень, а на конференції в Чернігові його при-мірники було роздано представникам решти областей.

У 2003 р. до початку з'їзду внески надійшли тільки від 8 відділень УТТРО: Житомирського, Кримського, Луганського, Миколаївського, Полтавського, Рівненського, Сумського та Харківського — на суму 856,00 грн. Ці ж області передплатують і «Український радіологічний журнал».

На з'їзді сплатили внески ще 9 відділень УТТРО — 925,00 грн. Отже всього вони склали 1781,00 грн.

Таким чином, внески не сплатили Вінницьке, Донецьке, Запорізьке, Кіровоградське, Львівське, Одеське, Тернопільське, Чернігівське і Севастопольське відділення УТТРО.

Надходження в цілому склали 3652,00 грн.

Кошти витрачено:

на видавничу діяльність УТТРО (поштові витрати) —	129,00 грн.
передплату «Українського радіологічного журналу» —	762,00 грн.
виготовлення бланків «Карта планування променевої терапії» —	41,00 грн.
Разом —	932,00 грн.

На 18 червня 2003 р. наявна сума становить 2720,00 грн.

Резолюція ІІІ Українського з'їзду терапевтичних радіологів та радіаційних онкологів (19–21 червня 2003 р., м. Донецьк)

Онкологічна патологія продовжує утримувати одне з перших місць серед причин захворюваності та смертності населення України. На жаль, сучасний стан статистичного обліку онкозахворювань в Україні не можна визнати задовільним і об'єктивним, а це не дозволяє фахівцям хоча б повністю усвідомити масштаб цієї проблеми, не кажучи вже про розробку програми заходів з її подолання.

Для управління розвитком терапевтичної радіології, планування переоснащення новою терапевтичною та дозиметричною апаратурою системи радіонкологічної служби необхідні статистичні дані про щорічну поточну її діяльність. Для вирішення цієї проблеми потрібно отримати згоду МОЗ України на отримання Інститутом медичної радіології ім. С.П. Григор'єва АМНУ відповідної інформації з регіонів України на основі звітів головних радіологів обласних УОЗ системи МОЗ України і видавати дані про стан та обсяг радіотерапевтичної допомоги один раз на 2–3 роки.

За звітний період УТТРО докладено чимало зусиль і вжито конкретних заходів, спрямованих на виправлення становища щодо переустаткування онкодиспансерів України сучасними апаратами радіотерапії.

Члени Правління УТТРО продовжували практику виїзних робочих засідань за участю головних лікарів обласних онкодиспансерів. В 2001–2003 рр. такі засідання відбулися в Чернівцях, Кіровограді, Луганську та Рівному. На них були прочитані лекції, проведені консультації та обговорені нагальні питання, що стосуються поліпшення стану радіологічної допомоги населенню.

Упродовж 2002–2003 рр. відбулося 3 науково-практичних конференції та учбово-методичний семінар з представництвом радіологів усіх без винятку регіонів України, закордонних колег з Канади, Росії, Білорусі, Естонії, а також 15 фірм-виробників протипухлинних препаратів та радіотерапевтичного обладнання.

Матеріали всіх цих наукових заходів, а також численні лекції та проблемні статті з радіології опубліковано в «Українському радіологічному журналі» і фаховому збірнику КМАПО ім. П. Шупика.

Товариство продовжувало брати участь у виконанні Державної програми «Онкологія», згідно з якою на 2003 р. планується виділення з державного бюджету коштів для закупівлі нових ^{60}Co апаратів для Полтавського, Волинського обласних онкодиспансерів, Севастопольського міського онкодиспансеру, Інституту медичної радіології ім. С.П. Григор'єва АМНУ, інституту онкології АМНУ (всього 5).

На жаль, поліпшення матеріально-технічної бази радіологічних відділень лишається питанням перспективи, хоча саме існування програми на державному рівні слід розцінити як безперечний позитив.

Ще одним позитивом є те, що в останні роки все більше й більше фірм починають плідне співробітництво з радіологами України, які довели перспективність використання нових медикаментозних засобів (цитопротекторів, бісфосфонатів, модифікаторів) у хемопроменевій терапії.

Особливо приємно констатувати значні позитивні зрушення в сфері професійної освіти та підготовки науково-педагогічних кадрів. Протягом 2000–2002 рр. через інтернатуру та курси спеціалізації підготовлено 62 молодих спеціалісти з променевої терапії, захищено 4 докторських та 3 кандидатських дисертації за спеціальністю «променева діагностика, променева терапія».

Заслухавши та обговоривши доповіді делегатів III Українського з'їзду терапевтичних радіологів та радіаційних онкологів, звіти голови, скарбника, голови ревкомісії УТТРО, з'їзд ухвалив такі рішення:

1. Звіти голови, скарбника, голови ревкомісії УТТРО затвердити.
2. Роботу УТТРО за звітний термін визнати задовільною.
3. Затвердити склад нового правління УТТРО у такому складі:
  - Голова: Семікоз Наталія Григорівна, д.м.н., доцент кафедри онкології, променевих методів діагностики і лікування факультету післядипломної освіти Донецького державного медичного університету.
  - Заступник голови: Сухіна Олена Миколаївна, д.м.н., пров. наук. співроб. Інституту медичної радіології ім. С.П. Григор'єва АМНУ
  - Скарбник: Сухіна Олена Миколаївна, д.м.н., пров. наук. співроб. Інституту медичної радіології ім. С.П. Григор'єва АМНУ
4. Щорічно під керівництвом товариства організовувати й проводити конференції радіотерапевтів та радіаційних онкологів.
5. Надійти з клопотанням до МОЗ України щодо доручення Інституту медичної радіології ім. С.П. Григор'єва АМНУ проводити збір, систематизацію та аналіз даних про стан та обсяг радіотерапевтичної допомоги в лікувальних закладах системи МОЗ України.
6. З метою надання науково-методичної та практичної допомоги установам радіологічного профілю проводити систематичні методично-консультативні візити бригад провідних спеціалістів ІМР ім. С.П. Григор'єва АМНУ, ІО АМНУ, КМАПО МОЗ України до онкологічних центрів згідно з програмою МОЗ України.
7. Створити умови для первинної підготовки і підвищення кваліфікації інженерно-технічних працівників радіологічних установ на базі ІМР ім. С.П. Григор'єва АМНУ, ІО АМНУ, КМАПО МОЗ України.
8. Встановити з 2003 р. членські внески в розмірі 10 грн./рік.
9. Надати право Правлінню УТТРО не включати в розподіл місць на майбутні з'їзди та конференції УТТРО представників регіонарних осередків, які не сплатили внесків за попередній рік.
10. Визнати за доцільне продовження досліджень у галузі вивчення закономірностей патогенезу пізніх променевих ушкоджень, а також впливу зовнішніх подразників на перебіг променевих фіброзів.